

WOORD VOORAF

Shivant Jhagroe, Anouk de Koning en Janne Heederik

De overheid probeert dicht tegen burgers aan te kruipen. Of het nu gaat om een lokaal energieproject, een participatieavond of nieuwe woonplannen. Het verlangen naar samenwerking en nabijheid is groot. Zo krijgt de staat een menselijk gezicht. Maar een samenwerkende overheid is niet vanzelfsprekend. En 'meewerkende' burgers zijn dat ook niet. Op het raakvlak van overheid, burgers en professionele organisaties komen uiteenlopende verwachtingen en normen bij elkaar. Dergelijke 'tussenruimtes' zijn een microkosmos van bredere thema's: van democratische dialoog en beleidsinnovatie, maar ook van sociale ongelijkheid en de eis om rechtvaardigheid.

Met trots presenteren we het derde nummer van het *Crafting Resilience Magazine*. Deze editie is gemaakt door de onderzoekers van de onderzoekslijn *Sociale Veerkracht als Politieke Praktijk*. Deze onderzoekslijn verkent hoe relaties tussen overheid en burgers vorm krijgen in een tijd waarin de overheid grondig wordt vernieuwd: beleid moet in samenwerking met burgers worden gemaakt en uitgevoerd. Binnen deze onderzoekslijn verrichten we etnografisch onderzoek in verschillende beleidsprojecten waarin samenwerking tussen overheid en burgers centraal staat. Daarnaast brengen we onderzoek en praktijk samen binnen een *Community of Practice* waarin verschillende maatschappelijke partners deelnemen: ministeries, gemeenten, adviesorganen en instellingen voor maatschappelijke dienstverlening.

In dit magazine doen we verslag van onze onderzoeksprojecten en inzichten tot dusver. We laten zien hoe samenwerking zich ontvouwt via een politiek van het alledaagse: een politiek die zich niet beperkt tot vergadertafels of beleidsnota's, maar leeft in gesprekken, spanningen en kleine verschuivingen. We volgen het voortdurend oefenen met onzekere vormen van samenwerken. Dit is een politieke praktijk van aandacht, zorg en soms ook ongemak.

Zo verkennen we onder meer wat het betekent om *binnen én tegen* instituties te werken. Dat wil zeggen, handelen vanuit betrokkenheid bij publieke waarden, terwijl je tegelijkertijd de structuren die deze waarden onder druk zetten bevraagt. Beleidsmakers, onderzoekers en maatschappelijke professionals bewegen zich dagelijks in die

spanning. Tussen systeem en verbeelding, tussen loyaliteit en verzet.

Tegelijk opent zich tussen deze posities een *tussenruimte*. Een plek die vaak onzichtbaar blijft in het publieke en mediadebat, maar waarin veel gebeurt. Het is een ruimte van ongelijkheid, maar ook van democratische potentie. Hier botsen verschillende werkelijkheden: de formele taal van beleid en de ervaringskennis van burgers; de belofte van efficiëntie en de veeleisende realiteit van relationeel werk. In die tussenruimte kunnen nieuwe vormen van samenwerking ontstaan, maar ook nieuwe vormen van uitsluiting.

De belofte van een ‘menselijke overheid’ speelt hierin een dubbelzinnige rol. Ze klinkt hoopvol: een overheid die luistert, samenwerkt, nabij is. Dat leidt in sommige gevallen tot een haast feestelijke stemming waarin samenwerking wordt gevierd en betrokkenen de rol van cheerleader van de samenwerkende overheid op zich nemen. Maar ze belooft ook veel, misschien té veel. Zo leidt die belofte in sommige gevallen tot onzichtbare en ondergewaardeerde arbeid:

eindeloze coördinatie, relationeel onderhoud, en de morele last van ‘nabijheid’ die vooral bij uitvoerders en burgers terecht komt. De samenwerkende overheid vraagt daarom niet alleen om empathie, maar ook om politieke helderheid: wie draagt wat, en wie blijft ongezien?

In deze editie vindt u bijdragen die deze vragen vanuit verschillende hoeken benaderen: onderzoeksrapportages met inzichten uit de praktijk, een blogpost, interviews met mensen die werken in de tussenruimte, en meer verdiepende essays die de democratische belofte van samenwerking kritisch bevragen. We hopen dat het magazine inspireert en de weerbarstige praktijk van een samenwerkende overheid over het voetlicht brengt. Het biedt hopelijk ook gespreksstof en handelingskaders voor professionals om taal te geven aan de dilemma’s rond de ‘samenwerkende overheid’, en daarin te navigeren. Samen vormen de bijdragen in deze editie een breed palet aan perspectieven om samenwerking in sociaal beleid en op het gebied van welzijn te begrijpen als een politieke praktijk die voortdurend in wording is.